

PROVINCIALE GRONINGER MOLENCOMMISSIE

postbus 630
9700 AP Groningen
telefoon 050.164808

Groningen, 12 maart 1980.

nr. 1080/126.

AAN:

de Raad der gemeente Groningen.

Geachte raadsleden,

Hierbij delen wij u mede dat de toestand van de standerdmolen te Ter Haar ons met toenemende zorg vervuld; zodanig dat wij thans aanleiding vinden de huidige situatie onder uw aandacht te brengen. Daartoe bieden wij u onderstaande gegevens aan.

De molen

De molen staat te Ter Haar, aan de westkant van de weg van Sellingen naar Ter Apel. Sinds 20 september 1939 is de gemeente Groningen eigenares.

De molen is een standerdmolen. Dit oude type bestaat uit een rechthoekige kast, welke wordt gekruid (op de wind gezet) om een zeer zware eikehouten balk, de zogenoemde standerd. Die standerd wordt gesteund door vier maal twee schoren, die rusten op twee kruisbalken, die op hun beurt staan op vier stenen stiepen. De kast wordt verder gesteund door een staartbalk aan de achterzijde, waar zich ook de trapopgang bevindt. De fraaie standerdmolen van Ter Haar is de enige overgebleven molen van dit type in de drie noordelijke provincies.

De toestand van de molen

Een vrijwel geheel uit hout bestaand monument als een standerdmolen vraagt veel onderhoud. Om onder meer het houtwerk te beschermen laat de gemeente Groningen geregeld onderhoudswerkzaamheden uitvoeren. De beruchte storm van 13 november 1972 veroorzaakte schade, waarop herstellingen volgden tot een bedrag van f 33.894,—. Voor deze restauratie

-waren-

waren de gebruikelijke subsidies van toepassing. De „stormrestauratie" vond in 1975 plaats; zij voorzag niet in een volledige restauratie. Voor het volledig maken van het herstel stelde de molenmakerij Bremer een begroting op. Deze, gedateerd 23 april 1975, kwam uit op een bedrag van f 25.000,—.

Bij een vrij recente inspectie stelde onze commissie vast, dat bedoelde begroting met een zevental punten uitbreiding behoeft. Wel was al in 1975 bekend dat de staart wrak is. Dit is nu zodanig verergerd dat de kast onvoldoende steun heeft. Dit houdt in dat de molen bij een storm kan kantelen!

Als adviesorgaan van het provinciaal bestuur stelden wij Gedeputeerde Staten van vorenbedoelde toestand op de hoogte. G.S. stelden Burgemeester en Wethouders van Groningen op de hoogte bij brief d.d. 27 juni 1978, waarbij ons rapport werd overgelegd. Ook de Vereeniging De Hollandsche Molen vestigde bij brief d.d. 25 oktober 1978 aan B. en W. de aandacht op de molen.

De financiële mogelijkheden voor een volledig herstel

Het is juist om aan de molenmakerij een nieuwe begroting voor een volledig herstel te vragen. Deze nieuwe begroting dient te worden gezonden aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en Gedeputeerde Staten, zulks ten behoeve van de 40 % rijkssubsidie en de 20 % provinciale subsidie. Deze gedachte past bij de inhoud van de brief d.d. 25 oktober 1977, nr. 25936 S.B. van B. en W. Groningen aan de Rijksdienst, waarin het College aankondigt in 1980 wederom een subsidie voor de restauratie aan te vragen. Zonder budgettaire moeilijkheden kan dank zij de Verfijningsregeling voor Monumenten een bijdrage van 30 % worden verkregen. G.S. vestigen hierop de aandacht bij vorenbedoelde brief. Zij stellen daarbij de toezegging van de rijksdienst van 23 september 1977 als gunstig te beschouwen, waarbij zij er op wijzen dat - als de geldelijke verantwoording na restauratie bij de rijksdienst wordt ingediend - in de praktijk vaak eerder wordt uitbetaald dan in het jaar, waarvoor de subsidie formeel is toegezegd (1981). De Hollandsche Molen biedt in haar eerderbedoelde brief medewerking aan voor het verkrijgen van bijdragen boven de overheidssubsidies, die - zoals uit het voorgaande blijkt - in totaal op 90 % uitkomen. Ter aanvulling op het door De Hollandsche Molen genoemde Prins Bernhardfonds te Amsterdam en de ANWB te 's-Gravenhage dient ook het H.S. Kammingafonds te Groningen worden genoemd.

- 3 -

Volledigheidshalve moet worden vermeld dat ook voor het jaarlijkse onderhoud een subsidieregeling bestaat. Hiervan heeft de gemeente Groningen na 1972 echter geen gebruik meer gemaakt.

Blijvende zorg voor de molen, bediening

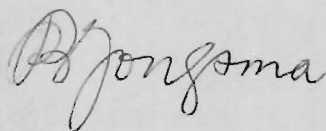
De molen staat op de 16 ha landbouwgrond, die door de heer G. Wever wordt gepacht van de gemeente Groningen. De molen wordt in het pachtcontract genoemd. De heer Wever, die de nabije woning Sellingerstraat 22 bewoont, houdt een toezienend oog op de molen. Zijn werk staat echter niet toe dat hij altijd in de nabijheid van de molen verkeert. Enig vandalisme bleef soms niet uit.

Verwacht mag worden dat in deze toestand verbetering kan worden bereikt als de molen volledig (ook maalvaardig) gerestaureerd wordt en een molenaar zou krijgen. De heer Wever zou dat toejuichen. In dat verband moet worden gedacht aan een gediplomeerde vrijwillige molenaar. In de provincie Groningen laten een aantal vrijwilligers „hun” molen geregeld draaien tot heil van die molen. Met inschakeling van de Vereniging van Vrienden van de Groninger Molens, waarvan ook de gemeente Groningen lid is, kan hopelijk zo'n molenaar worden aangetrokken.

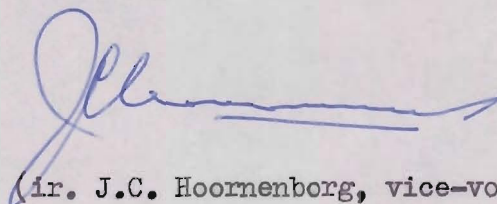
De Provinciale Groninger Molencommissie beveelt u aan steun te verlenen aan de gedachte dat de standerdmolen te Ter Haar, uniek voor het noorden des lands, weer als een levend monument tot zijn recht komt. Wij vragen u te streven naar een spoedige restauratie van dit uiterst waardevolle monument.

Een afschrift van deze brief zenden wij aan het College van Burgemeester en Wethouders.

Hoogachtend,
namens de Provinciale
Groninger Molencommissie:

(B. Jongsma, secretaris)

(ir. J.C. Hoornenborg, vice-voorz.)

Stichting Groninger molenvrienden

GRONINGEN 9700 AE
POSTBUS 213
GIRO N° 3866034

DATUM

235 M 126

5 sept. 1980.

AAN:

het College van
Burgemeester en Wethouders
der gemeente Groningen.

Geacht College,

Het verheugt ons dat onze stichting zich niet meer bij u behoeft te introduceren; uw gemeente kent ons een jaarlijkse subsidie toe van f 150,--.

Met deze brief vestigen wij de aandacht op één van uw stadsbezittingen: de standermolen te Ter Haar.

Onder meer dank zij onze verbinding met de Provinciale Groninger Molencommissie kennen we de problemen ten aanzien van deze molen. In het kort gaat het om een restauratiebeurt, welke ook het herstel van de maalvaardigheid moet inhouden, waarna het weer in functie brengen van de molen zeer zou moeten worden toegejuicht. Wat het laatste betreft merken we op dat een aantal door ons opgeleide vrijwillige molenaars molens geregeld laten draaien; dit tot heil van die molens.

Het is ons eveneens bekend dat op basis van een toezegging, die de Rijksdienst voor de Monumentenzorg indertijd deed, een restauratie in 1981 actueel kan worden; eigenlijk al geworden is om de restauratie in 1981 tot een realiteit te krijgen. Daarenboven is de bestaande toestand van de molen hachelijk.

Mede uit gesprekken met functionarissen van uw gemeente is ons bekend dat - in een groter verband - ook van deze molen als stadsbezitting afstand zou kunnen worden gedaan.

Als een van de doelstellingen van onze stichting noemen we in dit verband het in bezit of beheer nemen van molens als onder de huidige omstandigheden problemen bestaan. In zo'n geval dient bij de overdracht voor een symbolische prijs te worden bepaald in welke mate onze stichting tegemoet dient te worden gekomen in de nadelige exploitatie. Weliswaar bestaat er voor molens een subsidieregeling voor het jaarlijkse onderhoud, maar deze - zoals in de Nederlandse molenwereld is aangetoond - schiet voor meer dan de helft tekort.

Gaarne vernemen we van uw college of u op grond van het bovenstaande met ons bestuur in overleg wilt treden.

Hoogachtend,

namens het bestuur:

(T. de Jong, voorz.)

B. Jongsma

(B. Jongsma, secr.)

Opnemen van de standerdmolen te Ter Haar op 26 november 1980

Aanwezig zijn: van de zijde van de opdrachtgeefster:
van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg:
van de Provinciale Groninger Molencommissie:
van de molennakerij:

Voorafgaand:

De Provinciale Groninger Molencommissie maakte bij brief d.d. 12 maart 1980 aan de Raad der Gemeente Groningen haar toenemende bezorgdheid omtrent de standerdmolen Ter Haar bekend.

De gemeente Groningen heeft daarop bekend gemaakt dat herstel wordt voorbereid en dat aan de fa. Bremer een geactualiseerde begroting zal worden gevraagd (22 mei 1980).

In dit verband moet worden opgemerkt dat de Rijksdienst op 23 september 1977 een toezegging aan de gemeente Groningen deed, evenwel voor het jaar 1981.

Ook het Provinciaal Bestuur drong bij de gemeente Groningen op restauratie aan (brief van 27 juni 1978). De provincie legde daarbij over een verslag van de inspectie van de molen d.d. 24 mei 1978 van de Provinciale Groninger Molencommissie.

Toen werd ongeveer het volgende vastgesteld:

Met het onderhoud van de laatste jaren is voorkomen dat waterschade binnen de molen ontstaat. Hiertoe werd de kast en de kap geteerd, zij het met koolteer.

De gemeente Groningen heeft na 1972 geen gebruik meer gemaakt van de subsidieregeling voor het jaarlijkse onderhoud.

De veiligheid. Op genoemde dag was de toegang tot de molen mogelijk geworden door het open stoten van de onderste vloer. Ook de deur kan beter inbraakwerend worden gemaakt. De bliksembeveiliging op de wieken was niet op aardelektroden aangesloten.

DE MOLEN KAN BIJ STORM GAAN KANTELEN, OMDAT DE STAART WRAK IS !

De volgende opmerkingen en aanbevelingen werden gedaan:

- Een in goede staat verkerende molen, bovendien het liefst verzorgd en in werking gehouden door vrijwillige molenaars, heeft minder of niet te deren van vernielzucht.

- Een totale restauratie is dringend.

Dat is dan eigenlijk het voltooiën van de stormrestauratie van 1975, die bij deze molen - in tegenstelling tot andere gevallen - niet tot een volledig herstel leidde.

Voor de bedoelde voltooiing stelde de fa. Bremer wel een begroting op (d.d. 23 april 1975, bedrag f 25.000,-).

De Molencommissie adviseerde hierop in te gaan, nadat de begroting op prijspeil zou zijn aangepast en zou zijn aangevuld naar aanleiding van de volgende aantekeningen:

- 2 -

- a. Het molenerf moet worden geëgaliseerd; nieuwe kruipalen en twee nieuwe kruikettingen zijn nodig.
- b. Nieuw touw is nodig voor de handbediening van het luiwerk en voor de trekstop.
- c. Eén constructiebalk moet worden aangetrokken en met ijzer worden versterkt.
- d. De eerste zoldervloet moet mede naar aanleiding van baldadigheid worden uitgestukt.
- e. De steenzoldervloer moet worden vernieuwd.
- f. Er moet weer een steenlichter in.
- g. Er moet een stelpost worden opgenomen voor het maalvaardig maken van de molen.
- h. De molen moet beveiligd worden tegen omwaaien.

Groningen,
25 nov. 1930.

De secretaris van de Provin-
ciale Groninger Molencommissie:

Bjongsma